

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

49

**НАУКОВО-
МЕТОДИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ**

Матеріали конференції
Забезпечення якості вищої освіти

ОДЕСА, 2018

Матеріали друкуються відповідно до рішення 49-ї науково-методичної конференції ОНАХТ «Забезпечення якості вищої освіти», яка проходила 11–13 квітня 2018 року.

Склад редакції: Єгоров Б.В., д-р техн. наук, професор,
Трішин Ф.А., канд. техн. наук, доцент,
Мураховський В.Г., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Букарос А.Ю., канд. техн. наук, доцент,
Корнієнко Ю.К., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Кручек О.А., канд. техн. наук, доцент,
Агеєва І.М., канд. екон. наук, доцент,
Дишкантюк О.В., канд. техн. наук, доцент,
Жихарева Н.В., канд. техн. наук, доцент,
Котлик С.В., канд. техн. наук, доцент,
Купріна Н.М., канд. екон. наук, доцент,
Саркісян Г.О., канд. техн. наук, доцент,
Світий І.М., канд. техн. наук, доцент,
Соц С.М., канд. техн. наук, доцент,
Шарахматова Т.Є., канд. техн. наук, доцент,
Шпирко Т.В., канд. техн. наук, доцент,
Риженко Л.Д., методист

ГОЛОВНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА	
А.О. Соловей, Т.С. Ботіка	137
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В ТЕХНІЧНОМУ ЗВО	
С.Ю. Вігуржинська	139
АПРОБАЦІЯ ДЕЯКИХ ШЛЯХІВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	
Т.В. Стрікаленко, О.О. Коваленко	140
НАВЧАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВА ПІДГО- ТОВКИ ФАХІВЦІВ	
М.М. Зацеркляний, Ю.В. Семенюк, Т.Б. Столевич	142
РАНЖУВАННЯ УНІВЕРСИТЕТІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОЦІНЮВАН- НЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
М.Л. Орлова, С.Г. Ярмоменко	146
ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ РЕ- ЗУЛЬТАТІВ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ У ВИГЛЯДІ НЕЧІ- ТКИХ ПРОГНОЗІВ	
В.А. Шалений	149
ПОШУКИ АКТИВНОГО РОЗВИТКУ	
Г.А. Гончарук, А.П. Ліпін, І.М. Шипко	151
ЦІННІСТЬ ЯК ІНТЕГРАЛЬНИЙ ПРИНЦИП НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ	
І.С. Лар'яновський	153
СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ СВІТИ	
Д.М. Скрипніченко, І.О. Климентьєва	155
РОЛЬ ВИКЛАДАЧА В ПІДВИЩЕННІ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	
Ю.Д. Чумаченко, М.О. Ковальов	157
МОДЕРНІЗАЦІЯ ЗМІСТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ЗАПОРУКА ЇЇ ЯКО- СТІ	
О.В. Тарасова	160
ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА САМООСВІТА ЯК ФА- КТОРИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ	
С.А. Дмитрашко	162
РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У СТВОРЕННІ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
Т.В. Стрікаленко	164
ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ - ВАЖЛИВА СКЛА- ДОВА ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ	
В.М. Лисюк, З.М. Сахарова, О.О. Фесенко	166
МАРКЕТИНГОВА СКЛАДОВА У ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ НАУКОВИХ ДОРОБКІВ	
О.В. Ольшевська, Н.Р. Кордзая	168

На другому етапі – інтенсифікації професійного навчання – відбувається розвиток загальних і спеціальних здібностей. Це етап професійної ідентифікації, тому важливо формування професійної ідентичності.

На третьому етапі та в магістратурі з'являються нові актуальніші цінності, що пов'язані з сімейним і матеріальним станом, працевлаштуванням. Показником успішності цього етапу є ототожнення себе з майбутньою професією, розвиток здібностей до професійної самопрезентації. Розвивається професійно-особистісне творче ставлення до праці. Професіонал народжується лише в праці, всередині її, при вільному її виборі.

Основною умовою розвитку професійної майстерності є повне залучення до того, що треба робити тут і зараз, мобілізувати себе на повну віддачу, поглиблений інтерес, захоплення справою. Має значення місце і роль професійних цінностей у структурі ціннісно-сислової сфери особистості, глибоке розуміння сенсу своєї праці. Важливим є також відповідальність за результати своєї діяльності.

РАНЖУВАННЯ УНІВЕРСИТЕТІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

М.Л. Орлова, С.Г. Ярьоменко

Контроль якості освітньої діяльності вищого навчального закладу (далі ВНЗ), згідно з європейськими стандартами (Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area, ESG), включає внутрішнє забезпечення якості у ВНЗ; зовнішнє забезпечення якості; діяльність агенцій із зовнішнього забезпечення якості. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» майже уся система забезпечення якості вищої освіти перебуває під контролем держави. Навіть, незалежні установи оцінювання та забезпечення якості вищої освіти, діяльність яких передбачена даним законом, повинні пройти процедуру акредитації у Національному агентстві із забезпечення якості вищої освіти [1]. Натомість, світовий досвід свідчить про важливість недержавних форм контролю за якістю вищою освіти, до яких, зокрема, належить ранжування навчальних закладів.

Ранжування університетів задовольняє потребу споживачів освітніх послуг в отриманні зрозумілої інформації про заклад, стимулює конкуренцію між навчальними установами, виступає у якості раціонального аргументу для потенційних інвесторів, а також належить до одного з механізмів оцінки якості освітніх послуг. Ранжування ВНЗ, що стало для багатьох країн невід'ємною складовою забезпечення якості освіти, потребує розробки якісної прозорої методології. З цією метою за участю Європейського центру вищої освіти ЮНЕСКО (UNESCO-CEPES) у 2002 році було створено Міжнародну експертну групу з ранжування (IREG), яка у 2009 році була реорганізована у міжнародну некомерційну асоціацію рейтингових організацій під назвою

IREG Observatory on Academic Ranking and Excellence. До вагомих результатів діяльності IREG належить прийняття Берлінських принципів ранжування вищих навчальних закладів (Berlin Principles of IREG) [4].

Одним з найавторитетніших світових рейтингів ВНЗ є Академічний рейтинг університетів світу (Academic Ranking of World Universities, ARWU-500) започаткований 2003 року. З 2009 року офіційні права на проведення рейтингу та оприлюднення його результатів отримала незалежна організація ShanghaiRanking Consultancy, що спеціалізується на дослідженні інтелекту та консультаціях з вищої освіти. У 2017 році жоден вищий навчальний заклад України не потрапив до 500 найкращих університетів світу за версією ARWU-500 [3].

Видання The Times Higher Education у рейтингу World University Rankings 2016 / 2017 здійснило ранжування 980 кращих університетів світу з використанням 13 ретельно відібраних показників ефективності, інформативних та зручних для порівняння студентами, науковцями, керівниками ВНЗ, виробничими та урядовими колами. Рейтинг 2016-2017 рр. підлягав незалежному аудиту фірмою PricewaterhouseCoopers (PwC). Чотири українських ВНЗ, – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» та Національний університет «Львівська політехніка», – знайшли відображення у рейтингу 2016 / 2017 років, проте їх позиції знаходяться у секторі «800 +» [7].

QS World University Rankings проводить оцінювання університетів з використанням шести показників – академічна репутація, репутація роботодавців, співвідношення студентів та викладачів, кількість цитувань на одного викладача, міжнародний обмін викладачами, міжнародний обмін студентами. У 2017 році до рейтингу потрапили 916 університетів з різних країн, серед яких Сумський державний університет, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Донецький національний університет імені Василя Стуса у категорії «700+1»; Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» у категорії «551-600»; Київський національний університет імені Тараса Шевченка у категорії «431-440»; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна на 382 місці [5].

Webometrics Ranking of World's Universities два рази на рік формує лабораторія кіберметрики (Cybermetrics Lab) Національної дослідницької ради Іспанії (National Research Council, CSIC), що діє при Міністерстві освіти Іспанії. Рейтинг існує з 2004 року, наразі він аналізує діяльність майже 12 тис. університетів у всьому світі і визначає їх місце відповідно до ступеня представлення наукової роботи в мережі Інтернет. Станом на січень 2018 року найкращий результат серед українських ВНЗ продемонстрували Київський національний університет імені Тараса Шевченка (1273 місце), Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Іго-

ря Сікорського» (1729 місце), Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (2116 місце), Сумський державний університет (2149 місце), Львівський національний університет імені Івана Франка (2191 місце) [6].

Метою Національного академічного рейтингу «Топ-200 Україна» є надання достовірної, об'єктивної, порівнянної інформації про якість освітніх послуг, що надаються ВНЗ України. За роки свого існування (визначається щорічно з 2007 року), рейтинг удосконалював свою методологію, дотримуючись рекомендацій IREG. Методика дослідження діяльності університетів включає дані прямих вимірювань і експертні оцінки та відповідає Берлінським принципам ранжування університетів. Інтегрований індекс, на основі якого визначається рейтинг ВНЗ, складається з трьох комплексних складових: індексу якості науково-педагогічного потенціалу, індексу якості навчання, індексу міжнародного визнання. У 2015 році до зазначених критеріїв оцінювання додали ще один – «Інноваційна діяльність університетів», що кількісно вимірюється обсягом інвестицій в стартапи університетів. Назви п'яти найкращих ВНЗ відповідно до результатів рейтингу «Топ-200 Україна» у 2017 році наведені в таблиці 1 [2].

Табл. 1. «Топ-200 Україна» у 2017 році: п'ять найкращих ВНЗ [2]

Позиція в рейтингу	Назва вищого навчального закладу	Значення інтегрального показника діяльності ВНЗ
1	Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»	86,182459
2	Київський національний університет імені Тараса Шевченка	81,892371
3	Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна	49,491519
4	Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»	45,102197
5	Національний університет «Львівська політехніка»	44,674071

Позиції (або, взагалі, їх відсутність) університетів України у авторитетних світових рейтингах засвідчують, що вітчизняним ВНЗ слід суттєво поліпшувати якість своїх освітніх послуг. Відображення у відомих рейтингах дає вищим навчальним закладам низку переваг – підвищує їх авторитет та конкурентоздатність, виконує інформативну та рекламну функції, тому українським ВНЗ слід цілеспрямовано працювати над покращенням тих показників, які використовуються при ранжуванні університетів.

Список літератури

1. Про вищу освіту : закон України // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 37-38. – С. 2004.
2. Світові рейтинги / ГО Центр міжнародних проектів «Євроосвіта». – Режим доступу: <http://www.euroosvita.net/reyt-world/>
3. About Academic Ranking of World Universities / ShanghaiRanking Consultancy. – Режим доступу: <http://www.shanghairanking.com/>
4. Berlin principles on ranking of higher education institutions / IREG Observatory on Academic Ranking and Excellence. – Режим доступу: <http://ireg-observatory.org/en/index.php/berlin-principles>
5. QS World University Rankings / QS Quacquarelli Symonds Limited 1994-2018 – Режим доступу: <https://www.topuniversities.com/qs-world-university-rankings>
6. Ranking Web of World Universities / Consejo Superior de Investigaciones Científicas. – Режим доступу: <http://www.webometrics.info>
7. World University Rankings 2016-2017 / DATA & INSIGHT. – Режим доступу: <https://www.timeshighereducation.com>

ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ У ВИГЛЯДІ НЕЧІТКИХ ПРОГНОЗІВ

В.А. Шалений

Одним з ключових етапів дипломного проектування як студентів економічних спеціальностей, так і студентів інших освітніх програм є оцінка економічної ефективності інвестиційних проектів або інших результатів впровадження дипломних (випускних) проектів. В якості критеріїв такої оцінки застосовуються економічні та фінансові показники, серед яких найбільшого поширення набули показники рентабельності (рентабельність продукції, продажів, інвестицій, власного капіталу, активів тощо), ресурсні та витратні показники економічної ефективності діяльності (витрати на одну гривню вартості продукції (доходу), продуктивність праці, фондовіддача, матеріаловіддача тощо), показники інвестиційної привабливості (строк окупності реальних інвестицій, чиста поточна вартість (NPV), індекс доходності (PI), внутрішня ставка доходності (IRR)) та інші в залежності від специфіки отримуюмого результату.

Незалежно від економічного змісту, усі показники поєднує важливе припущення: при їх розрахунку вихідні данні вважаються детермінованими, тобто такими, значення яких наперед відомі. Такий підхід є спрощеним, не враховує впливу на результати реалізації інвестиційних проектів великої кількості стохастичних процесів, що в кінцевому підсумку знижує точність та достовірність розрахунків. Частково дана проблема вирішується проведен-